COLEG CYMRAEG CENEDLAETHOL

Bwrdd y Coleg, 19 Tachwedd 2025 (10:00 – 1.30), Prifysgol Bangor

Yn bresennol

Aelodau'r Bwrdd:	Dr Aled Eirug (Cadeirydd)
	Ann Beynon
	Nia Elias (Teams)
	Rhys Evans (Teams)
	John Hayes
	Meri Huws
	Yr Athro Anwen Jones (Teams)
	Yr Athro Pedr ap Llwyd
	Angharad Roberts
	Llinos Roberts
	Yr Athro Enlli Thomas
Sylwedyddion:	Alan Jones (Llywodraeth Cymru) (Teams)
	Deio Owen (Undeb Cenedlaethol Myfyrwyr Cymru)
Swyddogion:	Dr Ioan Matthews (Prif Weithredwr)
	Gwenllïan Griffiths (Cyfarwyddwr Polisi, Cyfathrebu ac Ymgysylltu)
	Dr Dylan Phillips (Cyfarwyddwr Addysg Uwch ac Ysgrifennydd)
	Dr Dafydd Trystan (Cyfarwyddwr Addysg Bellach, Prentisiaethau a Chofrestrydd)
	Nia Brown (Swyddog Llywodraethiant)

Suzanne Lewis (Uwch Reolwr Gwasanaethau Corfforaethol)
Mari Fflur (Uwch Reolwr Polisi)
Rebecca Williams (Uwch Reolwr Sgiliau Iaith a Chynllunio Gweithlu)

Cofnodion Cyfarfod 19 Tachwedd 2025

1. **Eitem 1 – Croeso, ymddiheuriadau a materion rhagarweiniol**

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
1.1	Estynnwyd croeso i bawb a oedd yn bresennol yn y cyfarfod.		
1.2	Croesawyd Efa Gruffydd Jones (Comisiynydd y Gymraeg) ac Osian Llywelyn (Dirprwy Gomisiynydd y Gymraeg) i'r cyfarfod.		
1.3	Nodwyd y byddai uwch reolwyr nad oedd yn bresennol yn y cyfarfod yn ymuno o bell i wrando.		

2. **Eitem 2 – Datganiadau o ddiddordeb**

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
2.1	Atgoffwyd yr aelodau o'r drefn lle gofynnir i aelodau nodi unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb ychwanegol at y rheiny a nodwyd eisoes yn y Gofrestr Buddiannau.		

3. **Eitem 3 – Cyflwyniad Gweithluoedd a Gweithleoedd: eu rôl mewn perthynas â Chymraeg 2050**

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
3.1	Rhoddwyd cyflwyniad ar weithluoedd a gweithleoedd: eu rôl mewn perthynas â Chymraeg 2050 gan Efa Gruffydd Jones (Comisiynydd y Gymraeg) ac Osian Llywelyn (Dirprwy Gomisiynydd y Gymraeg).		
3.2	Adroddwyd ar rôl Comisiynydd y Gymraeg yn rheoleiddio, hybu, a dylanwadu a chyfathrebu yn unol â Mesur y Gymraeg a'r Safonau.		
3.3	Adroddwyd ar rôl Comisiynydd y Gymraeg yn arwain a chydlynu'n strategol y gwaith o gynllunio a chynyddu defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle.		

	Adroddwyd hefyd ar bwysigrwydd perthynas gydlynus rhwng Comisiynydd y Gymraeg, y Coleg Cymraeg a'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol (a'r Athrofa maes o law).		
3.4	Trafodwyd: i. y cyfleoedd i'r Coleg a'r Comisiynydd gydweithio i gynllunio gweithluoedd ar draws sectorau ii. creu cysylltiadau rhwng addysg, hyfforddiant a'r gweithle er mwyn sicrhau sgiliau Cymraeg ymarferol iii. y rhwystrau a'r heriau wrth geisio cynyddu defnydd y Gymraeg mewn gweithluoedd iv. sut y gellir mesur llwyddiant? v. adnoddau y gellid eu datblygu i gefnogi sefydliadau		
3.5	Diolchwyd i Efa Gruffydd Jones ac Osian Llywelyn wrth iddynt adael y cyfarfod.		

4. Eitem 4 – Adroddiad y Prif Weithredwr

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
4.1	Derbyniwyd adroddiad ysgrifenedig y Prif Weithredwr ar weithgareddau diweddar a nodwyd y diweddariadau yn yr adroddiad.		
4.2	**Ymweliadau** Adroddwyd ar ymweliad llwyddiannus gan Paul Davies AS a Sam Kurtz AS i Goleg Sir Benfro ar 17 Tachwedd 2025.		
4.3	**Cynllun Strategol y Coleg** Adroddwyd ar drafodaethau'r Uwch Reolwyr ar gynllun strategol. Nodwyd y bydd gweithdy ar y mater yn cael ei drefnu i aelodau'r Bwrdd yn mis Chwefror a chyflwynir diweddariad yng nghyfarfod y Bwrdd ar 25 Mawrth 2026. Bydd y cynllun strategol newydd yn mabwysiadu fframwaith ar gyfer cynllunio yn y sector trydyddol.	Gweithdy i'w drefnu ar gyfer aelodau Bwrdd ar y Cynllun Strategol. Diweddariad i'r Bwrdd ar lunio Cynllun Strategol.	Chwefror 2026 25 Mawrth 2026
4.4	**Cyllideb y Coleg a Llywodraeth Cymru** Adroddwyd yn dilyn cyhoeddi cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ym mis Hydref y rhagwelir na		

	fydd newid sylweddol i gyllideb y Coleg yn 2026/27. Yn dilyn trafodaeth yn y Pwyllgor Archwilio a Risg ar 22 Hydref 2025 lle y mynegwyd consyrn am y posibilrwydd na fydd Llywodraeth Cymru'n llwyddo sicrhau mwyafrif o blaid y gyllideb nodwyd y byddai goblygiadau hynny y tu hwnt i effaith ar gyllideb y Coleg. Yn deillio o'r drafodaeth hynny, a chanlyniadau posibl etholiadau Senedd Cymru yn 2026, cytunwyd i baratoi amlinelliad lefel uchel o senarios cyllido posib i'w cyflwyno i'r Bwrdd ym mis Mawrth 2026.	Cyflwyno amlinelliad o senarios cyllido posibl i'r Bwrdd yn dilyn etholiadau Mai 2026	25 Mawrth 2026
4.5	**Trafodaethau gyda gwleidyddion a swyddogion Llywodraeth Cymru** Nodwyd diolch i Bethan Webb mewn cyfarfod ar 18 Medi am ei chefnogaeth i waith y Coleg wrth iddi ymadael â'i swydd fel Pennaeth Is-Adran y Gymraeg. Adroddodd y Cyfarwyddwr Polisi ac Ymgysylltu ar waith ymgysylltu sydd wedi dwysau ers cyhoeddi Maniffesto'r Coleg.		

4.6	**Bil y Gymraeg ac Addysg** Adroddwyd ar gydberthynas Comisiynydd y Gymraeg, y Coleg a'r Athrofa. Penodir Cadeirydd i'r Athrofa'n fuan.		
4.7	**Y Coleg a Medr** Adroddwyd ar gyfarfod rhwng Cadeirydd y Bwrdd a Phrif Weithredwr y Coleg â Chadeirydd a Phrif Weithredwr Medr ar 12 Tachwedd. Mae patrwm o gyfarfodydd deufisol rhwng swyddogion Medr a swyddogion y Coleg wedi'i sefydlu.		
4.8	**Addysg Uwch** Adroddwyd ar gydweithio gyda Phrifysgolion Cymru o ran ymgysylltu a gwaith polisi. Mae prif alwadau Prifysgolion Cymru yn eu maniffesto yn adlewyrchu nifer o faterion sydd wedi'u trafod eisoes yn y Bwrdd.		
4.9	**Addysg Bellach a Phrentisiaethau** Adroddwyd ar y cyfleoedd i godi uchelgais ac ymestyn profiadau cyfrwng Cymraeg dysgwyr a phrentisiaid.		

	Bu pwyslais yng Nghynhadledd ColegauCymru ar y Gymraeg a'r cydsyniad o weithio ar draws y sector trydyddol.		
4.10	**Darpariaeth Chweched Dosbarth** Adroddwyd ar drafodaethau pellach gyda CYDAG i sicrhau cytundeb i rannu cyngor drafft a gyflwynir i Medr o dan y dynodiad. Adroddwyd bod Angharad Roberts wedi cytuno i fod yn aelod Bwrdd ar y Fforwm Ysgolion.		
4.11	**Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Gwrth-hiliaeth** Adroddwyd ar y Cynllun Sbarduno sydd wedi recriwtio mwy o fentoriaid a phobl ifanc ledled Cymru. Adroddwyd yn ogystal ar y Cynllun Llywio sy'n gynllun peilot ar waith eleni, a bydd yn rhoi profiad ymarferol i ddarpar arweinwyr Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig ar bwyllgorau a Bwrdd y Coleg. Bydd hefyd yn cynnig llwybr dilyniant posib fel bod llywodraethiant y Coleg yn adlewyrchu poblogaeth Cymru gyfan.		

4.12	**Adnoddau Dynol** Adroddwyd, yn sgil esblygiad yng ngwaith y Coleg, bod cyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr Gweithredol wedi cael eu hadolygu. Nodwyd y bydd Dr Dylan Phillips yn gweithredu fel Cyfarwyddwr Materion Corfforaethol ac Ysgrifennydd, Gwenllian Griffiths fel Cyfarwyddwr Materion Allanol a Dr Dafydd Trystan fel Cyfarwyddwr Addysg Drydyddol.		

5. Eitem 5 – Cofnodion 25 Mehefin 2025

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
5.1	Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 25 Mehefin 2025.		

6. Eitem 6 – Materion yn codi

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
6.1	Eitem 3.5 – Adroddwyd bod cyngor y Coleg ar egwyddorion rheoleiddio i Medr wedi'i osod yn ffolder Teams y Bwrdd.		

6.2	Eitem 4.2 – Adroddwyd y gosodwyd y pecyn newid ymddygiad yn ffolder Teams y Bwrdd.		

7. Materion y Cadeirydd - Adolygiad llywodraethiant - CAEËDIG

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
	Ar y pwynt hwn ymadawodd Alan Jones a Deio Owen (sylwedyddion)		
7.1	**Adolygiad llywodraethiant** Rhoddwyd cyd-destun yr adolygiad llywodraethiant gan yr Ysgrifennydd.		
7.2	Adroddwyd ar yr holiadur hunan-werthuso a gwblheir gan aelodau'r Bwrdd yn flynyddol. Adroddwyd hefyd ar yr adolygiadau blaenorol sef: i. Adolygiad Wyn Mears (2013) ar gais y Cyngor Cyllido Addysg Uwch ii. Adolygiad i'r cyfansoddiad (2015) – adolygwyd erthyglau cymdeithasu'r Coleg iii. Adolygiad Llywodraeth Cymru gan Delyth Evans (2016) – iv. Gweithgor Cyfansoddiadol dan gadeiryddiaeth yr Athro Iwan Davies yn		

	diwygio'r erthyglau cymdeithasu a sefydlu'r Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol v. Adolygiad i'r cyfansoddiad (2022) – newidiadau i'r ddogfen llywodraethiant gan gyfreithwyr y Coleg Adroddwyd bod adroddiad diweddar yr Archwilwyr Mewnol ar lywodraethiant wedi cynnig sicrwydd sylweddol i weithdrefnau llywodraethiant y Coleg.		
7.3	Yn dilyn trafodaeth ar themâu i'r adolygiad llywodraethiant arfaethedig argymhellwyd bod angen rhoi sylw i'r canlynol: i. aelodaeth ii. cynrychiolaeth iii. sgiliau a phrofiadau iv. rôl a chyfrifoldebau v. trefniadau vi. diwylliant		
7.5	Nodwyd proses caffael y Coleg a phwysigrwydd recriwtio cwmni â dealltwriaeth llawn o'r maes i ymgymryd â'r adolygiad.		

7.6	Argymhellwyd dirprwyo'r gwaith o ystyried awgrymiadau pellach a llunio manyleb i grŵp tasg cyn cynnwys Cadeirydd y Bwrdd a chadeiryddion pwyllgorau'r Bwrdd, i'w drafod yn y Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant ar 21 Ionawr 2026, a wedyn i'w rannu gydag aelodau'r Bwrdd drwy ohebiaeth ar gyfer eu cymeradwyaeth.	Grŵp tasg i ystyried a llunio manyleb ar gyfer yr adolygiad llywodraethiant Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant i'w drafod Copi terfynol i'w rannu gyda'r Bwrdd ar gyfer cymeradwyaeth	Cyn diwedd Rhagfyr 2025 21 Ionawr 2026 31 Ionawr 2026
7.7	Argymhellwyd hysbysebu gyda'r nod o gomisiynu'r adolygiad erbyn Mawrth 2026.	Hysbysebu ar gyfer cwmni/unigolyn i gynnal yr adolygiad llywodraethiant	Erbyn Mawrth 2026
	Ar y pwynt hwn ail-ymunodd Alan Jones a Deio Owen (sylwedyddion) yn y cyfarfod		

8. Eitem 8 – Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
8.1	**Cofnodion (Eitem 8i)** Nodwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant a gynhaliwyd ar 10 Medi 2025. Adroddodd yr Ysgrifennydd ar:		

	- gyflwyniad yr Athro Pedr ap Llwyd ar amrywiaeth ar fyrddau - ymgyrch a fideo recriwtio aelodau newydd i'r Bwrdd - drefniadau penodi Is-Gadeirydd y Bwrdd yn dilyn diwedd tymor Llinos Roberts		
8.2	**Gweithdrefnau penodi (Eitem 8ii)** Derbyniwyd a chymeradwywyd Gweithdrefnau Penodi y Bwrdd a'i bwyllgorau.		
8.3	**Ail dymor aelod Bwrdd** Nodwyd y cadarnhawyd ail dymor Rhys Evans ar y Bwrdd o 17 Tachwedd 2025 hyd at 16 Tachwedd 2029 drwy ohebiaeth.		
8.4	**Cadeirydd newydd i'r Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol** Nodwyd penodi'r Athro Anwen Jones fel cadeirydd y Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol yn lle'r Athro Pedr ap Llwyd.		

9. Eitem 9 – Pwyllgor Archwilio a Risg

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser

9.1	**Cofnodion (Eitem 9i)** Nodwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Risg a gynhaliwyd ar 22 Hydref 2025. Adroddodd Rhys Evans, cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Risg ar: • bwysigrwydd yr adolygiad llywodraethiant • Deallusrwydd Artiffisial (AI) • Hyfforddiant Deallusrwydd Artiffisial i staff y Coleg ym mis Rhagfyr		
9.2	**Cyfrifon blynyddol archwiliedig y Coleg (Eitem 9ii)** Derbyniwyd a chymeradwywyd cyfrifon blynyddol archwiliedig y Coleg ar gyfer 2024/25.		
9.3	**Adroddiad blynyddol yr archwilwyr allanol (Eitem 9iii)** Derbyniwyd adroddiad blynyddol yr archwilwyr allanol.		
9.4	**Y Gofrestr Risg Strategol** Nodwyd cofrestr risg strategol y Coleg, er gwybodaeth.		

	Ar y pwynt hwn ymadawodd Rhys Evans a'r Athro Anwen Jones y cyfarfod		

10. Eitem 10 – Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
10.1	**Cofnodion (Eitem 10)** Nodwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol a gynhaliwyd ar 24 Medi 2025. Diolchwyd i'r Athro Pedr ap Llwyd am ei wasanaeth nodedig fel cadeirydd y Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol a nododd ei werthfawrogiad yntau o'r profiad o gydweithio gyda swyddogion y Coleg. Derbyniwyd yr adroddiad.		

11. Eitem 11 – Bwrdd Academaidd

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
11.1	**Cofnodion (Eitem 11)**		

	Nodwyd cofnodion cyfarfod y Bwrdd Academaidd a gynhaliwyd ar 8 Hydref 2025. Adroddodd yr Athro Enlli Thomas, cadeirydd y Bwrdd Academaidd: • mai Dr Non Vaughan Williams yw Is-Gadeirydd newydd y Bwrdd Academaidd • bod Fforwm Llais y Dysgwr wedi mynegi pryder am ddiffygion darparu asesiadau drwy gyfrwng y Gymraeg mewn rhai sefydliadau a bod Comisiynydd y Gymraeg yn cynnal arolwg • ar hawl myfyrwyr i gael tiwtor personol cyfrwng Cymraeg • ar bryder costau byw myfyrwyr		

12. Eitem 13 – Bwrdd Strategol Ôl-16

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
12.1	**Cofnodion (Eitem 12)** Nodwyd cofnodion cyfarfod y Bwrdd Strategol Ôl-16 a gynhaliwyd ar 15 Hydref 2025. Adroddodd Meri Huws, cadeirydd y Bwrdd Strategol Ôl-16:		

	• bod Yusuf Ibrahim wedi cadeirio'r bore • ar gyflwyniad gan Lywydd Undeb Cenedlaethol Myfyrwyr Cymru • ar gyflwyniad ar faniffesto ColegauCymru • ar gyflwyniad gan Addysg Oedolion Cymru • ar drafodaeth i symud dysgwyr ar hyd y continwwm i astudio ar lefel C1 neu B1		

13. Eitem 13– Materion cyfansoddiadol

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
13.1	**Llys y Coleg** Nodwyd y cynhelir cyfarfod cyffredinol blynyddol y Coleg (y Llys) yn rhithiol ar 23 Mawrth 2026.		
13.2	**Cylchoedd gorchwyl (Eitem 13)** Derbyniwyd cylchoedd gorchwyl y: • Pwyllgor Archwilio a Risg • Pwyllgor Cyllid a Dibenion Cyffredinol • Pwyllgor Penodiadau a Safonau Llywodraethiant • Bwrdd Academaidd • Bwrdd Strategol Ôl-16		

14. Eitem 14 – Unrhyw fater arall

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
14.1	**Dyddiadau cyfarfodydd nesaf (Eitem 16)** Nodwyd dyddiadau'r cyfarfodydd nesaf: • 25 Mawrth 2026, Caerfyrddin (cynhelir y Cynulliad Blynyddol ar 24 Mawrth) • 24 Mehefin 2026, Caerdydd		

15. Eitem 15 – CAEËDIG – cofnod ar wahân

Rhif	Prif bwyntiau trafod	Pwyntiau Gweithredu	Cyfnod Amser
	Ar y pwynt hwn ymadawodd Dr Aled Eirug, sylwedyddion a'r Uwch Reolwyr a symudodd yr Is-Gadeirydd Llinos Roberts i'r gadair.		